

➤ Opletten met paarden in de wei

Weidemyopathie

We worden er de laatste jaren regelmatig mee geconfronteerd. De verhalen van paarden die met Atypische Myopathie in de wei worden getroffen en daar ook aan overlijden. Vooral in de herfst en het vroege voorjaar is het een probleem en esdoorns spelen een belangrijke rol.

Tekst: **YVONNE BUIS-FRANKEN**

Atypische Myopathie, ook wel weidemyopathie genoemd, is een ziekte waarbij paarden acuut ernstige spierproblemen krijgen. De paarden worden in korte tijd zeer stijf, of vertonen juist spierzwakte, ze staan te beven en te zweten, kunnen zich nauwelijks meer verplaatsen en in ernstige gevallen kunnen ze niet meer overeind staan en uiteindelijk ook niet meer goed ademen. De hartslag is daarbij verhoogd. Weidemyopathie komt vrijwel alleen voor bij paarden die helemaal of hele grote delen van de dag buiten lopen en waarbij gras het overgrote deel van het rantsoen vormt. Door een gifstof ontstaat een probleem in de vetstofwisseling in de spiercellen. Hierdoor

is de vetcel niet in staat om vet te verbranden, waardoor de spier in een energiecrisis komt. De spiercellen gaan daarbij kapot waardoor de spieren ernstig beschadigd raken. Wat naast de symptomen van de spieren opvalt, is de koffiekleurige urine. Dit wordt veroorzaakt door de afvalproducten van de aangetaste en afgebroken spiercellen. De symptomen lijken op die van werkgerelateerde myopathie, ook wel maandagziekte of tying-up genoemd. Echter, er is geen verband met arbeid en het komt uitsluitend voor bij dieren die op de wei staan. Het andere verschil is dat bij tying-up de type-2 spieren zijn aangetast. Dit zijn de spieren die worden ingezet voor arbeid. Bij weidemyopathie

zijn het juist de type-1 spieren die in de problemen zijn. Dit zijn de langzame spieren die nodig zijn voor allerlei processen in het lichaam die continue doorgaan zoals staan en ademen. Paarden met weidemyopathie zijn vaak onrustig, gaan steeds liggen en staan, maar op de lange termijn zullen ze niet meer overeind kunnen komen en gaan ze heel zwaar ademen, waarschijnlijk door aantasting van de ademhalingsspieren. De prognose voor paarden die niet meer kunnen staan is zeer slecht. De meesten sterven na enkele uren of dagen.

Esdoorns

De laatste jaren is uit onderzoek gebleken dat esdoorns een rol spelen. Het is duidelijk geworden dat het toxine hypoglycine A de oorzaak is. Dit toxine is te vinden in de zaden, de zaailingen en de bladeren van de esdoorn. Wat al langer bekend was, is dat de ziekte vooral de kop opsteekt na natte en winderige periodes. Waarschijnlijk heeft dit ermee te maken dat dat de momenten zijn dat de meeste zaden en bladeren in het najaar in de wei vallen en de zaailingen in het voorjaar volop groeien en hier kunnen worden opgegeten door de paarden.

Een paard kan heel snel ziek worden. Het kan zo maar zijn dat er 's morgens niets aan de hand is en dat 's middags een paard ernstige verschijnselen kan vertonen. Wanneer één of meerdere paarden aangetast, probeer deze dan zo dicht mogelijk bij de wei te behandelen. Liefst natuurlijk in een overdekte ruimte met goede bodembedekking (stal, schuur), maar zijn hier geen mogelijkheden voor maak dan een noodvoorziening in de wei. Het vervoeren en over lange afstand verplaatsen van zieke dieren kan de toestand extra verslechteren. Zet de andere paarden zo snel mogelijk in een ander perceel. Mocht het één paard betreffen en wordt deze heel onrustig als de rest wordt weggehaald, laat dan één ander paard erbij, maar zorg er wel voor dat deze voldoende ruwvoer kan opnemen, en geen esdoornzaden of zaailingen meer kan consumeren.

Diagnose

De diagnose kan door de dierenarts worden gesteld aan de hand van de symptomen, maar het kan worden bevestigd door bloedonderzoek. In het bloed zullen grote hoeveelheden CK (Creatine Kinase) worden gevonden, passend bij spierafbraak. Om 100% zekerheid te krijgen moet het bloed worden onderzocht op een aantal enzymen; hypoglycine A, methylene cyclopropyl acetic acid (MCPA) en acylcarnitine. Dit kost echter veel tijd en zal alleen achteraf een bevestiging van de diagnose geven. Wanneer het dier is overleden kun je bij pathologisch onderzoek grote spierveranderingen zien, en kunnen ook deze enzymen worden aangetoond.

Behandeling

Het dier zal grote hoeveelheden infuus moeten krijgen om alle afvalstoffen weg te spoelen. Daarnaast zal de dierenarts pijnstillers en ontstekingsremmers geven en ook als

het beschikbaar is, carnitine om de gifstoffen te binden en via de urine af te voeren. Vitamine E en B2 kunnen ook worden gegeven. Nu de vetstofwisseling in de spier is verstoord, kan worden geprobeerd de suikerstofwisseling in de spier te stimuleren door glucose en insuline toe te dienen. Dit is echter wel een specialistisch intensief traject wat strikt gemonitord moet worden. De zieke paarden moeten verder goed verzorgd worden. Zorg voor een warme deken, een goede bodembedekking, voldoende water en goed hooi. Dieren die liggen moeten om de vier uur op de andere zij worden gelegd.

Preventie

Om te beginnen moet je altijd zien te voorkomen dat paarden, die 24 uur per dag in de wei staan, te veel andere dingen dan gras gaan eten. Denk hierbij aan bladeren, maar ook eikels of paddenstoelen kunnen giftig zijn. Is er te weinig gras, zorg dan dat er voldoende kwalitatief goed ruwvoer wordt bijgevoerd in de wei, of haal de paarden 's nachts naar binnen. Het ruwvoer moet zo droog mogelijk worden aangeboden, dus vanuit een ruif, een hooinet of een bak, niet vanaf de grond. Daarnaast kan krachtvoer of een mineralenmengsel worden gegeven. Probeer in de kritieke periodes geen paarden te scharen in een weiland naast esdoorns. Kan dit niet anders, zet dan het gedeelte van de wei waar de esdoorns staan in deze periodes af met schriklint. Het weghalen van bladeren, zaailingen en helikopters met de hand of bijvoorbeeld de bladblazer kan uiteraard ook, maar is wel zeer arbeidsintensief. Niet elke esdoorn is giftig. Onderzoek heeft uitgewezen dat bij de drie meest voorkomende esdoorns in Nederland, de gewone esdoorn, de Noorse esdoorn en de veldesdoorn, alleen in de gewone esdoorn hypoglycine A voorkomt. Het lijkt er dus op dat de andere types zonder bezwaar rondom een weide of paddock kunnen staan. Onduidelijk is nog waarom sommige paarden in één weiland wel worden aangetast en anderen niet, terwijl ze waarschijnlijke allemaal van de esdoornbladeren, zaden of zaailingen hebben gegeten. Wel is aangetoond dat weidemyopathie nooit voorkomt bij dieren die minder dan zes uur per dag in de wei lopen. En wat ook belangrijk is om te weten is dat weidemyopathie incidenteel ook voorkomt op weilanden waar geen esdoorns aanwezig zijn. Bovenstaande aanbevelingen gelden dus voor eenieder die paarden gedurende de herfst en lente langdurig buiten heeft lopen; wees alert! ●

Dit artikel is tot stand gekomen in samenwerking met prof. dr. M.M. Sloet van Oldruitenborgh-Oosterbaan, Departement Gezondheidszorg Paard van de faculteit Diergeneeskunde, Universiteit Utrecht.